

УДК 371.036

А. М. Чернишова,

аспірант

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

_anka_85@mail.ru

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ "ТАНЕЦЬ" У КОНТЕКСТІ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті у контексті дослідження проблеми професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії у загальноосвітній школі вивчено комплекс категорій і понять, серед яких ключовою є категорія "танець". Подано змістову характеристику зазначеного поняття. Введено змістову характеристику поняття "танець" у контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії. Визначено напрями для подальшої роботи.

Постановка проблеми. Однією із найважливіших умов модернізації освіти є підвищення якості професійно-педагогічної підготовки студентів педагогічних навчальних закладів, яка є важливим підґрунтям їх майбутньої професійної діяльності. Особливої ваги у розв'язанні зазначеного завдання потребує питання оволодіння студентів педагогічних навчальних закладів комплексом умінь, що традиційно для вчителя вважалися прикладними, допоміжними (уміння співати, танцювати тощо). Зазначена проблема актуалізується у зв'язку з тим, що у більшості загальноосвітніх шкіл зміст навчання розширюється шляхом введення таких предметів, як хореографія – одного із шляхів естетичного виховання підростаючого покоління. Водночас, хореографію розглядають як важливий засіб фізичного розвитку дитини. Додаткової уваги окреслена проблема набуває у контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів, оскільки саме в учнів початкової школи закладаються основи сприймання краси, а також завершується формування цілої низки фізичних та фізіологічних властивостей. Однак існує суперечність між новими вимогами, що ставить до вчителя початкової школи суспільство щодо розв'язання окреслених завдань, та якістю реалізації їх у професійній діяльності загальноосвітньої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі дослідження вивчення основ хореографічного мистецтва здійснюється в історико-аналітичному (С. Д. Безклубенко, П. М. Білаш, Г. В. Боримська, К. Ю. Василенко, А. І. Гуменюк, М. П. Загайкевич, С. А. Легка, М. М. Максимова, Т. С. Павлюк, В. В. Пастух, Ю. О. Станішевський, В. О. Шкоріненко та ін.), проблемно-теоретичному (В. К. Авраменко, В. М. Верховинець, А. І. Гуменюк, М. П. Загайкевич, О. П. Колосок, А. М. Кривохижа, В. М. Пасютинська, Ю. О. Станішевський, Т. С. Ткаченко, В. О. Шкоріненко, Т. М. Чурпіта, Л. Ю. Цветкова та ін.), фольклорно-етнографічному (В. К. Авраменко, В. М. Верховинець, Р. В. Герасимчук, В. М. Гнатюк, А. І. Гуменюк, М. В. Лисенко, П. П. Чубинський, Ю. М. Чурко, В. О. Шухевич, Д. І. Яворницький та ін.) та освітньо-методичному (Т. К. Баришнікова, О. І. Бочаров, А. Я. Ваганова, К. Ю. Василенко, А. І. Гуменюк, О. В. Лопухов, О. В. Ширяєв та ін.) напрямках.

Хореографічне мистецтво розглядається як: творення художнього образу на основі ритмічної зміни систематизованих виразних положень людського тіла шляхом актуалізації розвитку виконавської творчості та рівня сприймання новачків (С. Д. Безклубенко, П. М. Білаш, Г. В. Боримська, К. Ю. Василенко, А. І. Гуменюк, М. П. Загайкевич, М. М. Максимова, Ю. О. Станішевський, В. О. Шкоріненко та ін.); синтез класичного та народного танцю у процесі становлення і розвитку української сценічної хореографії (О. П. Колосок, А. М. Кривохижа, Ю. О. Станішевський, Т. М. Чурпіта, Л. Ю. Цветкова та ін.); фольклорно-етнографічне джерело українського балету (М. П. Загайкевич, В. М. Пасютинська та ін.); процес сценізації українського народного танцю (К. Ю. Василенко, В. М. Верховинець, А. І. Гуменюк та ін.); вид народного мистецтва (А. І. Гуменюк, В. М. Пасютинська, Т. В. Пуртова, В. І. Уральська, А. С. Шевчук та ін.); складова української культури та її становлення (П. М. Білаш, С. А. Легка, Т. С. Павлюк, В. О. Шкоріненко та ін.); робота педагога в хореографічному ансамблі (Ю. О. Станішевський та ін.); цільова підготовка фахівців до роботи з аматорськими і дитячими художньо-виконавськими колективами на основі виділення особливостей формування особистості митця і керівника творчого колективу (Н. М. Гусакова, Г. О. Єскіна, О. О. Ільченко, Ю. М. Лагусев, В. Ф. Чабанний та ін.); досвід видатних митців-хореографів сучасності та їх колективів (Г. В. Боримська, Н. Ю. Дем'янюк, В. А. Коломієць, Б. Г. Кокуленко, М. П. Коць, В. І. Купленник, В. В. Пастух, Ю. О. Станішевський та ін.).

Загальнотеоретичні основи професійної підготовки педагога-хореографа досліджувалися у працях Г. О. Березової, Л. А. Бондаренко, О. А. Буриля, А. Я. Ваганової, Є. П. Валукіна, К. Ю. Василенка, С. Г. Забрєдовського, Є. В. Зайцева, С. Л. Зубатова, К. Я. Голєйзовського, Р. В. Захарова, Ф. В. Лопухова, А. М. Мессерера, А. П. Тараканової, О. О. Таранцевої, Т. С. Ткаченко, В. І. Уральської, Л. Ю. Цветкової та інших дослідників.

У педагогічному контексті хореографічна освіта представлена питаннями розвитку особистісних якостей школярів, їх внутрішнього світу та формування творчої сфери засобами ритміки й хореографії (Ю. В. Гончаренко, В. І. Данилейко, П. М. Коваль, В. А. Коломієць, Т. М. Чурпіта та ін.) та формування фахових умінь майбутніх учителів хореографії засобами українського народного танцю (О. О. Таранцева).

Метою нашого дослідження стало визначення змістової характеристики поняття "танець".

Виклад основного матеріалу. Загалом проблема хореографічної освіти представлена широким колом питань, однак підготовка вчителя, в тому числі вчителя початкових класів, до викладання хореографії як навчального предмета, залишається практично не дослідженою, відповідно потребує всебічного комплексного вивчення, а також створення якісно нової моделі її реалізації у вищих закладах педагогічної освіти, яка відповідає сучасним вимогам суспільства щодо підготовки фахівців нової формації.

Як і будь-який науково-теоретичний об'єкт окреслена проблема потребує вивчення певного комплексу категорій і понять, серед яких ключовими є "хореографія", "танець", "балет".

Аналіз наукової літератури показав, що ключовою категорійною ознакою поняття іншомовного походження "хореографія" є українське словосполучення "мистецтво танцю". Це є підґрунтям для проведення багатоглядного аналізу поняття "хореографія" через поняття "танець".

У "Великій Радянській Енциклопедії" (за ред. А. М. Прохорова) зазначено, що поняття "танець" має польське (Taniec) та німецьке (Tanz) походження [1: 254-255]. Аналіз 17 галузевих та педагогічних довідникових джерел дав можливість дійти висновку, що поняття "танець" розглядається у 9 джерелах як вид мистецтва (53 %), у 3 джерелах як мистецтво (18 %), у 5 джерелах як сукупність пластичних і ритмічних рухів та музичний твір (29 %) (див. табл. 1).

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що у довідниковій літературі поняття "танець" найчастіше розглядається як вид мистецтва.

Досліджуване поняття вивчається й рядом вітчизняних та зарубіжних науковців, які, загалом, розглядають танець як вид мистецтва, де художні образи створюються засобами пластичних рухів і ритмічно чіткої і безперервної зміни виразних положень людського тіла (А. Я. Ваганова, Г. Д. Добровольська, Н. П. Івановський, Т. С. Ткаченко, С. Н. Худеков та ін.). На їх думку, танець організований у просторі та часі в єдину композицію, танцювальний образ тісно пов'язаний із музикою, а також з костюмом, який обумовлює характер руху і манеру виконання [2: 207-208].

Значну увагу дослідженню танцю приділяють і зарубіжні хореографи. Так, американський хореограф Марта Грехем визначає танець як справжнє вираження якнайглибших душевних відчуттів, що вивільнюються через рух тіла [3].

У зазначеному контексті цікавими є дослідження Жюлі Шарлоти ван Кемп (Julie Charlotte Van Camp), яка в своїй дисертації, крім змістової характеристики поняття "танець", узагальнила його характерні ознаки. На її думку, танець – це формалізований людський рух, тобто такий, що виконується в певному стилі або за певними шаблонами. Йому притаманна граціозність, елегантність, краса; він супроводжується музикою або іншими ритмічними звуками; має на меті розповідь історії, комунікацію або вираження відчуттів, тем, ідей, які доповнюються пантомімою, костюмом та ін. [4].

Відповідно зарубіжні дослідники розглядають танець – як людський рух.

Зазначене поняття досліджують і фахівці немистецьких знань. Так, британський сексолог Елліс Хевлок (Англія) визначає танець як віртуозний розвиток сексуального імпульсу [5]. Антрополог Джоан Кеаліінохомоку характеризує танець як скороминучий, швидкоплинний спосіб експресії, що відбувається в заданій формі й стилі за допомогою рухів тіла [6].

Для більш глибокого розуміння поняття "танець" розглянемо його загальні характеристики, серед яких: художність дійства, святковість, колективне танцююче тіло, малюнок танцю, метроритм музичного супроводу, персоніфікація, наявність театральньо-видовищного інструментарію тощо.

Про розвиток атрибутивного аспекту театральної *художності* історично свідчать задуми О. О. Екстер та В. Г. Меллера, які працювали з Б. Ніжинською в студії "Школа руху" та започаткували новий підхід до взаємовідносин художника й хореографа, де художник стає не просто ілюстратором, пасивним виконавцем волі режисера, але й автором "зорової партитури вистави, її диригентом і виконавцем" [7: 63]. У галузі естетичних досліджень сучасних науковців (Л. М. Дубчак, І. О. Ільїн, Д. Ю. Кучерюк, Р. П. Шульга та ін.) *художність* розглядається як вища художня цінність мистецтва, що опосередковується низкою суміжних понять, зокрема, поняттям "святковість".

Таблиця 1.

Основні тлумачення поняття "танець" у наукових джерелах

Ключове слово	Означальні характеристики
вид мистецтва	1) в якому художній образ створюється пластичними та ритмічними рухами людського тіла ("Великий тлумачний словник сучасної української мови" за редакцією В. Т. Була [8: 1230], "Словник іншомовних слів" за ред. І. К. Білодіда [9: 32-33], "Тлумачний словник російської мови" С. А. Кузнецова [10], "Тлумачний словник" Д. В. Дмитрієва [11], "Музика. Словник-довідник" Ю. Є. Юцевича [12] та ін.); 2) в якому засобами створення художнього образу є рухи, жести та положення тіла танцівника ("Велика Радянська Енциклопедія" за редакцією А. М. Прохорова [1: 254-255], "Музична енциклопедія" за ред. Ю. В. Келдиша [2: 207-208], "Українська радянська енциклопедія" О. К. Антонова та М. П. Бажана [13: 132], "Великий тлумачний словник з культурології" Б. І. Кононенко [14] та ін.).

Ключове слово	Означальні характеристики
мистецтво	пластичних і ритмічних рухів тіла ("Тлумачний словник іншомовних слів" Л. П. Крисіна [15], "Тлумачний словник" Д. Н. Ушакова [16], "Тлумачний словник" С. І. Ожегова [17] та ін.).
сукупність пластичних і ритмічних рухів	певного темпу й характеру, що їх виконують у такт певній музиці ("Великий тлумачний словник сучасної української мови" за редакцією В. Т. Бусла [8: 1230], "Словник іншомовних слів" за ред. І. К. Білодіда [9: 32-33], Тлумачний словник російської мови" С. А. Кузнецова [10], "Тлумачний словник" Д. В. Дмитрієва [11], "Тлумачний словник іншомовних слів" Л. П. Крисіна [15], "Тлумачний словник" Д. Н. Ушакова [16], "Тлумачний словник" С. І. Ожегова [17] " та ін.).
музичний твір	у ритмі й стилі певних рухів ("Великий тлумачний словник сучасної української мови" за редакцією В. Т. Бусла [8: 1230], "Словник іншомовних слів" за ред. І. К. Білодіда [9: 32-33], "Тлумачний словник російської мови" С. А. Кузнецова [10], "Тлумачний словник" Д. В. Дмитрієва [11], "Тлумачний словник іншомовних слів" Л. П. Крисіна [15], "Тлумачний словник" Д. Н. Ушакова [16], "Тлумачний словник" С. І. Ожегова [17], та ін.).

Г. Г. Гадамер, досліджуючи феномен *святковості* театру, пов'язує його з тим особливим переживанням часу, яке є властивим для свята: злиття реального моменту та архітипічного часу, яке звільняє зв'язки людей від їх соціальних функцій, суспільного статусу [18: 217-256]. Ця сторона свята досліджується й у концепції карнавального світосприйняття М. М. Бахтіна [19: 8-12]. Танцювальне дійство стає святом, презентуючи окремі якісні частини святкової церемонії (функціонально – початок або кінець). У цьому випадку танцювальне дійство автономізується за відсутністю персоніфікації дійових осіб [20: 22-24].

Суб'єктом танцювального дійства є маса, що постійно рухається-змінюється, створюючи феномен колективного танцюючого тіла, яке функціонує за своїми законами. В "колективному тілі" окремих танцюристів стає частиною групи, що цілеспрямовано рухається відповідно до *малюнку танцю* та *метроритму музичного супроводу* [20: 22-24].

Функціональна роль колективного танцюючого тіла характеризується єдністю та відсутністю особистісної диференціації – *персоніфікації*. У виступі виконавців-танцівників кожна танцювальна пара персоніфікована, атмосфера святковості досягається за допомогою традиційного *театрально-видовищного інструментарію*: декоративного елементу, костюмів, гриму, атрибутики тощо. Встановлюються принципово нові взаємини між *актором і костюмом, який втрачає вторинну підлеглість* [20: 22-24].

Костюм допомагає виявити задум танцівника-актора у розкритті індивідуальності персонажу. Танцівник повинен показати індивідуальність костюму, дозволити розмовляти йому вільною мовою живопису, позбавленого сталості в нерухомості [20: 22-24]. Костюм не тільки має повторювати рухи, але й пропонувати актору грати з ним, щоразу по-новому відкриваючи себе у цій грі [21: 117].

Розгляд функціональних можливостей костюму в сценічній хореографії ґрунтується на визначенні універсальної функції костюму в культурі, яка полягає в тому, щоб адаптувати людину до того чи іншого життєвого контексту для забезпечення продуктивної комунікації, успішної діяльності. Костюм одночасно підпорядковується середовищу й трансформує його в певному напрямі.

Історично першою (узагальненою) функцією костюму є інструментально-практична (захист тіла від впливів середовища). Дещо пізніше з'являються соціальні функції, що мають широкий спектр вираження й розподіляються на два напрями: інформування та формування. Інформування пов'язане з потенційною можливістю костюму декларувати відомості про його носія як представника певної соціальної групи, *формування* – із зовнішнім та внутрішнім світом людини. В контексті сценічної хореографії, диференціація соціальних функцій обмежується функцією моделювання бажаного іміджу та формування художнього образу [22: 28-31].

Важливими характеристиками танцю є його *зовнішня* та *внутрішня структура*. Неповторне композиційне обличчя танцю визначає його зовнішня структура, що складається з хореографії (хореографічний малюнок, хореографічний текст – танцювальні рухи, жести, статичні й динамічні пози, міміка, ракурси), музики, світла та кольору, декорацій та інших компонентів. Внутрішня структура танцю визначається його характером як просторово-часової діяльності з іманентними їй семантичними чинниками та візуально-звуковою організацією сприйняття. Вона, як жодна інша творча діяльність безпосередньо пов'язана з людиною у її психофізичній цілісності – у єдності її тіла, душі та духу [23: 10-13; 24: 18-124].

Останні дослідження в галузі мистецтвознавства, філософії, педагогіки та психології мистецтва (А. Арто, А. Банфі, А. Бергсон, Ю. Лотман, Л. Масол, Я. Мукаржевський, Ф. Ніцше, Й. Хейзінга, В. Чистякова та ін.) свідчать про те, що період кінця ХХ – початку ХХІ ст. ознаменований значною і суттєвою трансформацією понять "танець" та "хореографія", які сповнилися новим змістом.

Висновки. Серед множинності контекстів визначення хореографії і танцю можна узагальнити наступне: танець – це певний стан (екзистенція "тут і зараз"), хореографія – це просторова форма трансляції цього стану [20: 22-24]. Водночас, як показав аналіз педагогічних джерел, значна кількість дефініцій є свідченням неповного їх осягнення. Практично не розглядається поняття "танець" у педагогічному контексті. Зважаючи на те, що у попередніх дослідженнях ми розглядали хореографію як навчальний предмет, *танець* у контексті досліджуваної проблеми будемо розглядати як *засіб* підготовки майбутніх учителів початкових класів до

викладання навчального предмету "Хореографія" у ЗОШ, який спрямований на: виховання у молоді естетичних поглядів та смаків, любові до усього прекрасного; вироблення умінь примножувати культурно-мистецьке надбання українського народу та народів світу; утвердження здорового способу життя, повноцінний фізичний розвиток особистості, гармонію тіла й духу.

Зазначене вище дає підстави для визначення напрямів подальшої роботи: дослідження видів та стилів танцю, історії становлення танцю в Україні та світі тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Большая Советская Энциклопедия : в 30 т. / [гл. ред. А. М. Прохоров]. – [изд. 3-е]. – М. : "Советская Энциклопедия", 1976. – Т. 25. Струнино-Тихорецк. – 600 с.
2. Музыкальная энциклопедия / [гл. ред. Ю. В. Келдыш]. – М. : "Советская энциклопедия", 1981. – Т. 5. Симон-Хейлер. – 1056 с.
3. Википедия [Електронний ресурс] / С. Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/6711%20%20Вікіпедія>.
4. Van Camp Julie Charlotte. Philosophical problems of dance criticism / Julie Charlotte Van Camp. PhD dissertation (1981). – 281 p.
5. Havelock Ellis. The Art of Dancing / Ellis Havelock // The Dance of Life. – Houghton Mifflin Company, 1923. – 63 p.
6. Blacking John, Kealiinohomoku Joann W. The Performing arts : music and dance / John Blacking, Joann W. Kealiinohomoku. – Walter de Gruyter, 1979. – 21 p.
7. Вериківська І. М. Становлення української сценографії / І. М. Вериківська. – К. : Наукова думка, 1981. – 208 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. – Ірпінь : ВТФ "Перун", 2004. – 1440 с.
9. Словник української мови / [за ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наукова думка, 1979. – Т. 10. – 658 с.
10. Большой толковый словарь русского языка [Електронний ресурс] / [под ред. С. А. Кузнецова] // С. Словари и энциклопедии на Академике. – [1-е изд-е]. – СПб. : Норинт, 1998. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/kuznetsov/62696/танец>.
11. Толковый словарь русского языка Дмитриева [Електронний ресурс] / [под ред. Д. В. Дмитриева] // С. Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/dmitriev/5302/танец>.
12. Юцевич Ю. Є. Музыка : [словник-довідник] [Електронний ресурс] / Ю. Є. Юцевич. – Тернопіль : "Навчальна книга – Богдан", 2003 // С. Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Танець>.
13. Українська радянська енциклопедія / [за ред. О. К. Антонова, М. П. Бажана]. – К. : Головна редакція української радянської енциклопедії, 1984. – Богдан", 2003. – Книга 1. – Т. 11. – 1022 с.
14. Большой толковый словарь по культурологии [Електронний ресурс] / [под ред. Б. И. Кононенко] // С. Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_culture/2349/Танец.
15. Толковый словарь иностранных слов [Електронний ресурс] / [под ред. Л. П. Крысина] // С. Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_fwords/35097/ТАНЕЦ.
16. Толковый словарь Ушакова [Електронний ресурс] / [под ред. Д. Н. Ушакова] // С. Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ushakov/1050954>.
17. Толковый словарь Ожегова [Електронний ресурс] / [под ред. С. И. Ожегова, Н. Ю. Шведова] // С. Словари и энциклопедии на Академике. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ogegova/239222>.
18. Брехт Б. Театр / Б. Брехт. – М. : Искусство, 1965. – Т. 5 / 2. – 281 с.
19. Венедиктова Л. Знак / Л. Венедиктова // Світ мистецтва. – Київ, 2001. – № 4. – С. 8–12.
20. Кравчук О. Г. Художність театрального дійства в сучасному хореографічному мистецтві / О. Г. Кравчук // Вісник Міжнародного слов'янського університету, Мистецтвознавство. – Х. : МСУ, 2006. – Т. IX. – № 1. – С. 22–24.
21. Коваленко Г. Александра Экстер в Париже / Г. Коваленко // Театр. – 1992. – № 2. – 117 с.
22. О. В. Єлізаров. Функції костюма в сучасній сценічній хореографії / О. В. Єлізаров // Вісник Міжнародного слов'янського університету, Мистецтвознавство. – Х. : МСУ, 2006. – Т. IX. – № 1. – С. 28–31.
23. Амашукели А. В. Эстетика танца / А. В. Амашукели // Эстетика в интерпарадигмальном пространстве : перспективы нового века : материалы научной конференции, (10 октября 2001 г.). – СПб. : Санкт-Петербургское философское общество, 2001. – Серия "Symposium", выпуск 16. – С. 10–13.
24. Морина Л. П. Ритуальный танец и миф / Л. П. Морина // Религия и нравственность в секулярном мире : материалы научной конференции, (28-30 ноября 2001 г., Санкт-Петербург). – СПб, 2001. – С. 18–124.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Bol'shaia Sovetskaia Entsiklopediia [Big Soviet Encyclopedia] : v 30 t. / [gl. red. A. M. Prokhorov]. – [izd. 3-e]. – M. : "Sovetskaia Entsiklopediia", 1976. – T. 25 Strunino-Tikhoretsk. – 600 s.
2. Muzykal'naia Entsiklopediia [Musical Encyclopedia] / [gl. red. Yu. V. Keldysh]. – M. : "Sovetskaia entsiklopediia", 1981. – T. 5 Simon-Kheiler. – 1056 s.
3. Wikipedia [Elektronnyi resurs] / S. Slovari i entsiklopedii na Akademike. – Rezhym dostupu : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/6711%20%20Вікіпедія>.
4. Van Camp Julie Charlotte. Philosophical problems of dance criticism / Julie Charlotte Van Camp. PhD dissertation (1981). – 281 p.
5. Havelock Ellis. The Art of Dancing / Ellis Havelock // The Dance of Life. – Houghton Mifflin Company, 1923. – 63 p.
6. Blacking John, Kealiinohomoku Joann W. The Performing arts : music and dance / John Blacking, Joann W. Kealiinohomoku. – Walter de Gruyter, 1979. – 21 p.
7. Verykivs'ka I. M. Stanovlennia ukrains'koi stsenografii [The Establishment of the Ukrainian Scenography] / I. M. Verykivs'ka. – K. : Naukova dumka, 1981. – 208 s.

8. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy [Big Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language] / [uklad. i golov. red. V. T. Busel]. – K. : Irpin' : VTF "Perun", 2004. – 1440 s.
9. Slovnyk ukrains'koi movy [Ukrainian Dictionary] / [za red. I. K. Bilodida]. – K. : Naukova dumka, 1979. – T. 10. – 658 s.
10. Bol'shoi tolkovyi slovar' russkogo yazyka [Big Explanatory Dictionary of the Russian Language] [Elektronnyi resurs] / [pod red. S. A. Kuznetsova] // S. Sloviri i entsyklopedii na Akademike [S. Dictionaries and Encyclopedias on the Academician]. – [1-e izd-e]. – SPb. : Norint, 1998. – Rezhym dostupu : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/kuznetsov/62696/танец>.
11. Tolkovyi slovar' russkogo yazyka Dmitrieva [Explanatory Dictionary of the Russian Language by Dmitriev] [Elektronnyi resurs] / [pod red. D. V. Dmitrieva] // S. Sloviri i entsyklopedii na Akademike [S. Dictionaries and Encyclopedias on the Academician]. – Rezhym dostupu : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/dmitriev/5302/танец>.
12. Yutsevych Yu. E. Muzyka [Music] : [slovnnyk-dovidnyk] [Elektronnyi resurs]. – Ternopil' : "Navchal'na knyga – Bogdan", 2003 // S. Sloviri i entsyklopedii na Akademike [S. Dictionaries and Encyclopedias on the Academician]. – Rezhym dostupu : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Танець>.
13. Ukrains'ka radians'ka entsyklopediia [Ukrainian Soviet Encyclopedia] / [za red. O. K. Antonova, M. P. Bazhana]. – K. : Golovna redaktsiia ukrains'koi radians'koi entsyklopedii, 1984. – Knyga 1. – T. 11. – 1022 s.
14. Bol'shoi tolkovyi slovar' po kul'turologii [Elektronnyi resurs] / [pod red. V. I. Kononenko] // S. Sloviri i entsyklopedii na Akademike [S. Dictionaries and Encyclopedias on the Academician]. – Rezhym dostupu : http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_culture/2349/Танец.
15. Tolkovyi slovar' inostrannykh slov [Explanatory Dictionary of Foreign Words] [Elektronnyi resurs] / [pod red. L. P. Krysin] // S. Sloviri i entsyklopedii na Akademike [S. Dictionaries and Encyclopedias on the Academician]. – Rezhym dostupu : http://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_fwords/35097/ТАНЕЦ.
16. Tolkovyi slovar' Ushakova [Explanatory Dictionary by Ushakov] [Elektronnyi resurs] / [pod red. D. N. Ushakova] // S. Sloviri i entsyklopedii na Akademike [S. Dictionaries and Encyclopedias on the Academician]. – Rezhym dostupu : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ushakov/1050954>.
17. Tolkovyi slovar' Ozhegova [Explanatory Dictionary by Ozhegov] [Elektronnyi resurs] / [pod red. S. I. Ozhegova, N. Yu. Shvedova] // S. Sloviri i entsyklopedii na Akademike [S. Dictionaries and Encyclopedias on the Academician]. – Rezhym dostupu : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ogegova/239222>.
18. Brecht B. Teatr [Theatre] / B. Brecht. – M. : Iskusstvo, 1965. – T. 5 / 2. – 281 s.
19. Venedyktova L. Znak [Sign] / L. Venedyktova // Svit mystetstva [Art World]. – Kyiv, 2001. – № 4. – S. 8–12.
20. Kravchuk O. G. Khudozhnist' teatral'nogo diistva v suchasnomu khoreografichnomu mystetstvi [Artistry of the Theatrical Act in the Modern Choreographical Art] / O. G. Kravchuk // Visnyk Mizhnarodnogo slov'ianskogo universytetu, Mystetstvo [The International Slavic University Journal, Art]. – KH. : MSU, 2006. – T. IX. – № 1. – S. 22–24.
21. Kovalenko G. Aleksandra Ekster v Parizhe [Alexandra Ekster in Paris] / G. Kovalenko // Teatr [Theatre]. – 1992. – № 2. – 117 s.
22. O. B. Elizarov. Funktsii kostiума v suchasni stsenichni khoreografii [Costume Function in the Modern Scenic Choreography] / O. V. Elizarov // Visnyk Mizhnarodnogo slov'ianskogo universytetu, Mystetstvo [The International Slavic University Journal, Art]. – KH. : MSU, 2006. – T. IX. – № 1. – S. 28–31.
23. Amashukeli A. V. Estetika tantsa [Dance Aesthetics] / A. V. Amashukeli // Estetika v interparadigmal'nom prostranstve : perspektivy novogo veka [Aesthetics in the Interparadigm Space : Perspectives of the New Age : materialy nauchnoi konferentsii, (10 oktiabria 2001 g.). – SPb. : Sankt-Peterburgskoe filosofskoe obshchestvo, 2001. – Seriya "Symposium", vypusk 16. – S. 10–13.
24. Morina L. P. Ritual'nyi tanets i mif [Ritual Dance and Myth] / L. P. Morina // Religii i npravstvennost' v sekuliarnom mire [Religion and Morality in the Secular World] : materialy nauchnoi konferentsii, (28–30 noiabria 2001 g., Sankt-Peterburg). – SPb, 2001. – S. 18–124.

Матеріал надійшов до редакції 15.01. 2013 р.

Чернышова А. М. Смысловая характеристика понятия "танец" в контексте изучения проблемы профессионально-педагогической подготовки будущих учителей начальных классов.

В статье в контексте исследования проблемы профессионально-педагогической подготовки будущих учителей начальных классов к преподаванию хореографии в общеобразовательной школе изучен комплекс категорий и понятий, среди которых ключевой является категория "танец". Подана содержательная характеристика упомянутого понятия. Введена содержательная характеристика понятия "танец" в контексте подготовки будущих учителей начальных классов к преподаванию хореографии. Определены направления для дальнейшей работы.

Chernyshova A. M. The Contents Characteristics of the Notion "Dance" in the Context of Learning the Problem of Future Elementary School Teachers' Professional Pedagogical Training.

The article in the context of researching the problem of future elementary school teachers' professional pedagogical training for the choreography teaching in the comprehensive school studies the complex of categories and notions, among which the key category is the category of "dance". The content characteristic of the mentioned notion is given. The content characteristic of "dance" notion in the context of future elementary school teachers' professional pedagogical training for the choreography teaching is introduced. The directions for the further work are determined.